

- debatt@vl.no
- tips til avdelingen: 22 310 428

Noen saker krever at vi har mulighet til å gå i dybden. Ikke minst gjelder det spørsmål som angår tro, etikk og eksistens.

Disse sidene er et sted hvor vi gjennom referat, intervju eller analyse gir ekstra plass til et tema.

tro. etikk. eksistens.

En folkekirke i kr

Eskil Skjeldal

eskskje@online.no

De lutherske folkekirkene er i krise. Folkekirken makter ikke å fortelle hvorfor folket behøver den. Er det fordi den ikke vet det selv?

Den nordiske trenden er tydelig: Kirken mister medlemmer og posisjon i samfunnet. Patrik Hagman har skrevet bok om folkekirkens krise. Han mener at de nordiske folkekirkene har stolt for mye på kirkesosiologiske og organisasjonsteoretiske perspektiver, for å strukturere virksomheten. Men teologien er det stedet der kirken kan finne igjen sin relevans, selvforståelse og virksomhet, mener han. Dette leder ham inn i ekklesiologien: Hva er kirken, hvorfor er kirken viktig?

Hagman besøker Finlands Evangelisk-lutherske kirkes hjemmeside. Han finner symptomene umiddelbart: Kirken er selv utydelig på hvorfor den er viktig. Mange tjenester listes opp, som dåp, begravelse, familierådgivning, musikktilbud og kunstklubber. Men han finner ingen begrunnelse for hvorfor dette er viktig. Kirkens hovedoppgave er «å innby mennesker til fellesskap med nådens Gud», men hvorfor er dette viktig? Hvorfor gis ikke en teologisk begrunnelse på hva kirken er og hvem som hører til kirken? Når kirken selv skal svare på hvorfor mennesker skal tilhøre kirken, tyr man til en sekulær konsumerings-teologi: Du kjøper et medlemskap i kirken, og får noe igjen. Men hva? En livsstil? En tro? Frelse? Beskrivelsene av kirken som Kristi kropp, de helliges forsamling eller Guds folk er fraværende, hevder Hagman.

Redd kirke. Det er lett å kjenne seg igjen i hans kritikk. Jeg har selv jobbet som prest i Den norske kirke. Den nye trosopplæringen skulle lanseres i vårt prosti: Begene rullet inn. Stillinger skulle besettes, slik at gode prosjekter kunne sjøsettes. Ungdommene skulle få kirkelige tilbud. Men hva var egentlig forholdet mellom det kristne budskapet og de ulike arrangementene? Hvorfor skulle

FOLKEKIRKE

Folkekirke er betegnelsen på et kirkesamfunn som prinsipielt omfatter hele folket.

En folkekirke kan være statskirke, som den norske, men behøver ikke å være det.

Folkekirken baseres på barnedåp og ønsker å omfatte alle som ikke er utmeldt. Den skiller seg prinsipielt fra foreningskirken, som er basert på individuell innmelding ifølge trosoverbevisning.

Er folkekirken selvstendig overfor staten i styre og økonomi, kalles den en fri folkekirke.

Kilde: Store Norske Leksikon

11-åringene egentlig overnatte i kirken? Hva var koblingen til det kristne budskapet om den treenige Guds frelse til alle?

Hagman analyserer den religiøse utviklingen i de nordiske landene. Trenden er tydelig: Kirken mister grepet. Folkekirkens medlemskap er synkende, gudstjenestedeltakelsen er synkende, kirker selges. Kirken responderer ikke godt nok, mener Hagman. Den er for passiv. Den er redd. Kirken ønsker ikke å dra grensene for skarpt.

Hagman mener at kirken må stille seg spørsmålet om hvor grensen går for hvor åpen og inkluderende den skal være, dersom kirken fortsatt skal beholde sin identitet som en kristen kirke. Han mener kirken har solgt ut nåden: Nåden er uten etterfølgelse, uten korset, uten den levende Jesus Kristus. Han er tydelig på konsekvensene: Dette rammer i siste instans kirkens forståelse av gudstjenesten. Kirken taler om gudstjenesten som «en stille stund», et sted «å lade batteriene». Hagmans bok er et sterkt forsvar for en gjenoppdagelse av den kristne gudstjenesten. Kirken må finne tilbake til kilden.

Og hva betyr det å være kristen i en luthersk kontekst, om ikke folkekirken kan bidra med ett eneste kriterium som definerer en troende kristen? Hagman tror ikke at krisen løses med å utvikle en bedre kommunikasjonsstrategi. Kirken er redd for å nytenke relasjonen mellom kirken og verden, den delen av skapelsen som ikke er kirke.

Bonhoeffer. Hvorfor er det blitt slik? Hagman skylder på den lutherske toregimentslæren, den teologiske tanken at Gud styrer verden ved hjelp av ett åndelig og ett verdslig regiment. De lutherske kirkene i Norden har vært sterkt

knyttet til staten. Når virkeligheten er blitt sekularisert og samfunnet er blitt pluralistisk, kan ikke denne modellen brukes lenger, sier Hagman.

Toregimentslæren deler virkeligheten opp i to ulike sfærer. Den skarpe todelingen skaper en dualisme, mener Hagman, der den ene alltid vil bedømmes som bedre enn den andre. Religionen blir enten noe innadvendt og åndelig, eller så får de rådende maktstrukturene guddommelig autoritet. Hagman spør: Finnes det ikke enklere måter som kan beskrive det kristne synet på kirken og samfunnet i en stadig mer sekularisert verden?

Hagman ønsker derfor å formulere en

teologi om kirken som er tydelig uten å bli eksklusiv. Men dette er vanskelig: Han mener at om dette skjer på en måte som ekskluderer noen, får vi en teologi som kommer i konflikt med kirkens oppdrag med å innby mennesker til fellesskap med nådens Gud. Går dette an? Hagman leter i den tyske teologen og nazimotstanderen Dietrich Bonhoeffer teologi: Som kristen befant Bonhoeffer seg i en spenning mellom kirken og den tyske staten. Nazismens ideologi tvang frem et tydelig svar på hva det ville si å være en kristen: Alternativene var ikke å være enten liberal eller konservativ, enten from eller politisk. Kirken måtte fin-